

Z A K O N

O IZMENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O SLOBODNOM PRISTUPU INFORMACIJAMA OD JAVNOG ZNAČAJA

Član 1.

U Zakonu o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja („Službeni glasnik RS“, br.120/04 i 54/07) u članu 12. tačka na kraju rečenice se zamenjuje zapetom i dodaju se reči: „i obavestiće ga da ostala sadržina dokumenta nije dostupna“.

Član 2.

Naslov člana 16. menja se i glasi: „**Postupanje po zahtevu**“.

U članu 16. stav 3. posle reči: „dužan je da o tome“ , briše se reč: „odmah“ i dodaju reči: „najkasnije u roku od 3 dana od dana prijema zahteva“.

U stavu 10. posle reči: „dužan je da“ dodaju se reči: „bez odlaganja, a najkasnije u roku od 15 dana od prijema zahteva,“.

Član 3.

U članu 18. stav 2, tačka na kraju rečenice se zamenjuje zapetom i dodaju se reči: „a, kada je to moguće, u obliku u kome je tražena“.

Član 4.

U članu 22. u uvodnoj rečenici stava 1. brišu se reči: „u roku od 15 dana od dostavljanja rešenja organa vlasti,“.

U stavu 1. istog člana, tačka 1. menja se i glasi:

„1) organ vlasti odbaci ili odbije zahtev tražioca, u roku od 15 dana od dana kada mu je dostavljeno rešenje ili drugi akt;“

U tački 5. tačka na kraju rečenice se zamenjuje rečju: „ili“.

Dodaje se nova tačka 6. koja glasi:

„6) organ vlasti na drugi način otežava ili onemogućava tražiocu ostvarivanje prava na slobodan pristup informacijama od javnog značaja, suprotno odredbama ovog zakona“.

Stav 2. i 3. se brišu.

Član 5.

U članu 24. dodaju se stav 4. i 5. koji glase:

“Poverenik će rešenjem naložiti organu vlasti da tražiocu omogući slobodan pristup informacijama od javnog značaja, kada utvrdi da je žalba osnovana.

Ako organ vlasti, nakon izjavljene žalbe zbog nepostupanja po zahtevu, a pre donošenja odluke po žalbi, tražiocu omogući pristup informacijama ili po zahtevu odluči, Poverenik će obustaviti postupak po žalbi. Postupak po žalbi se obustavlja i kada tražilac odustane od žalbe.“

Član 6.

U članu 25. stav 1. brišu se reči: „osim organa iz člana 22.stav 2. ovog zakona,“.

Član 7.

U naslovu člana 27. reč: „**rešenja**“, zamenjuje se rečju: „**odluka**“.

Član 27. menja se i glasi:

„Protiv odluke Poverenika tražilac informacije može pokrenuti upravni spor.

Upravni spor povodom ostvarivanja prava na slobodan pristup informacijama je hitan.“

Član 8.

Naslov člana 28. menja se i glasi: „**Obaveznost i izvršenje rešenja Poverenika**“.

U članu 28. stav 1. se menja i glasi:

“Rešenja Poverenika su obavezujuća, konačna i izvršna.

U stavu 2. reči: „i zaključaka“ se brišu.

Posle stava 2. se dodaje novi stav 3. koji glasi:

“Vlada Republike Srbije uređuje postupak izvršenja rešenja Poverenika i u slučaju potrebe, obezbeđuje izvršenje“.

Član 9.

U članu 34. stav 2. reči: „Narodna skupština“, zamenjuju se rečima „Administrativni odbor Narodne skupštine“.

Član 10.

U članu 38. posle stava 3. dodaje se novi stav 4. koji glasi:

„Ovlašćeno lice koje, radi ostvarivanja prava javnosti da zna, otkrivanja korupcije ili drugih nezakonitih radnji, suprotno svojim radnopravnim obavezama, omogućući slobodan pristup informaciji od javnog značaja, a imalo je razlog da veruje u njenu tačnost ili potpunost, ne može se zbog toga pozvati na odgovornost.“

Član 11.

U naslovu člana 40. posle reči: „za“ , dodaju se reči: „izradu i“.

U članu 40. posle reči: „po kojem se“, dodaju se reči: „izrađuje i“.

Član 12.

U članu 43. u uvodnoj rečenici posle reči: „državnog organa“ dodaje se zapeta i reči: „ do 20. januara tekuće godine, za prethodnu godinu,“.

Posle stava 1. dodaje se novi stav 2. koji glasi:

„Podaci iz stava 1. tačka 1) do 3) ovog člana iskazuju se ukupno i posebno za tražioce u kategoriji: građana, javnih glasila, udruženja građana, političkih stranaka, organa vlasti i drugih tražioca“.

Član 13.

U članu 45. reč: „informisanje“, zamenjuje se rečima: „državne uprave“.

Član 14.

Član 46. menja se i glasi:

„Novčanom kaznom od 10.000 do 50.000 dinara kazniće se za prekršaj rukovodilac organa vlasti, ako organ vlasti:

- 1) odbije da primi zahtev tražioca, pristup informacijama uslovljava dokazivanjem opravdanog ili drugog interesa ili uplatom troškova u iznosu većem od propisanog (član 4, 15, 17.) ili na bilo koji drugi način, suprotno odredbama ovog zakona, onemogućava ostvarivanje prava na slobodan pristup informacijama, od javnog značaja;
- 2) postupi protivno načelu jednakosti (član 6.);
- 3) diskriminiše novinara ili javno glasilo (član 7.);
- 4) ne označi nosač objavljene informacije, a ne radi se o opšte poznatoj informaciji (član 10.);
- 5) ne saopšti, odnosno ne omogući uvid u istinitu i potpunu informaciju, a osporava istinitost i potpunost objavljene informacije (član 11.);
- 6) ne postupi po zahtevu za pristup informacijama u skladu sa ovim zakonom, odnosno dostavi nepotpune ili netačne informacije (član 16);
- 7) ne izda informaciju u treženom obliku, a ima tehničkih mogućnosti za to (član 18. st. 2. i 3.);
- 8) neosnovano odbije da izda kopiju dokumenta sa informacijom na jeziku na kojem je podnet zahtev (član 18. st. 4);
- 9) ne omogući Povereniku uvid u nosač informacija ili ne postupi po rešenju Poverenika (član 24 stav 4, član 25. stav 1, član 26. stav 2. i član 28. stav 1).

Član 15.

U članu 49. reč: „imenovaće“, zamenjuje se rečju: „odrediće“.

Član 16.

Posle člana 49. dodaje se novi član 50. koji glasi:

„Ako su odredbe drugih zakona u suprotnosti sa ovim zakonom u pogledu ostvarivanja pristupa informacijama od javnog značaja, primenjuju se odredbe ovog zakona.“

Član 17.

Postojeći član 50. postaje član 51.

Član 18.

Ovlašćuje se Zakonodavni odbor Narodne skupštine da utvrdi prečišćen tekst Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja.

Član 19.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije“.

OBRAZLOŽENJE

PREDLOGA ZAKONA O IZMENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O SLOBODNOM PRISTUPU INFORMACIJAMA OD JAVNOG ZNAČAJA

I. USTAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavni osnov za donošenje Zakona o izmenama i dopunama Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja sadržan je u članu 51. stav 2. Ustava Republike Srbije prema kome svako ima pravo na pristup podacima koji su u posedu državnih organa i organizacija kojima su poverena javna ovlašćenja, u skladu sa zakonom.

Takođe, osnov za donošenje zakona je i član 107. Ustava koji predviđa mogućnost da i birači predlože usvajanje zakona u Narodnoj skupštini Republike Srbije.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Razlog donošenja ovog zakona je postizanje višeg nivoa ostvarivanja ljudskih prava, konkretno prava na pristup podacima u posedu državnih organa i organizacija, garantovanog Ustavom i Zakonom o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja, kao bitnog uslova za ostvarivanje drugih ljudskih prava i sloboda, kao što su sloboda mišljenja, prava na informisanje, biračkog prava i dr.

Istovremeno, rezultati efikasnijeg ostvarivanja prava na slobodan pristup informacijama, tj. podacima u posedu organa javne vlasti, koji bi bili postignuti donošenjem ovog zakona, su i bolja kontrola nad radom organa vlasti, a i efikasnija borba protiv korupcije, što je jedno od najaktivnijih strateških opredeljenja.

Ovaj zakon, zajedno sa setom zakona koji regulišu problematiku tajnih podataka i zaštite podataka o ličnosti, doprineće uspostavljanju objektivnijeg balansa između prava javnosti, prava na privatnost i zaštite nacionalnih interesa, odnosno javnog poretka.

III. OBJAŠNJENJE OSNOVNIH PRAVNIH INSTITUTA I POJEDINAČNIH REŠENJA

Uz čl.1. - Precizira se postupanje prvostepenog organa po zahtevu za pristup informacijama u slučaju regulisanom članom 12. Zakona, kada deo traženog dokumenta, odnosno deo informacija koje su u njemu sadržane treba zaštititi, npr. lične podatke i sl, a radi zaštite nekog drugog pretežnijeg legitimnog interesa.

Uz čl.2. - Izmene naslova člana 16. Zakona odgovaraju suštini postupanja prvostepenog organa po zahtevu za ostvarivanje prava na pristup informacijama od javnog značaja koje je regulisano ovim članom. Kada organ vlasti udovoljava zahtevu tražiocu i omogućava mu pristup traženim informacijama, on tada ne odlučuje o ovom pravu kao o klasičnoj upravnoj stvari niti donosi rešenje kao upravni akt, već o tome sačinjava službenu belešku u skladu sa čl.16. st.9. Zakona, pa je podnaslov: "Postupanje po zahtevu" primereniji od sadašnjeg: "Odlučivanje po zahtevu".

Izmenama u samom članu 16. Zakona preciziraju se rokovi za postupanje prvostepenog organa po zahtevu, odnosno za donošenje rešenja kada se ne udovoljava zahtevu tražioca.

Uz čl. 3. – Predloženom izmenom u članu 18.st.2. Zakona, daje se mogućnost tražiocu informacija da sam odluči o načinu tj. obliku putem koga će se

upoznati sa sadržinom informacije, ukoliko je to moguće sa aspekta tehničkih mogućnosti organa, za razliku od postojećeg rešenja po kome se informacija dostavlja u obliku u kome se ona stvarno nalazi kod organa, što je značilo da organ vlasti ne može štampani dokument pretvoriti u elektronski oblik i uputiti tražiocu, iako za to ima tehničkih mogućnosti, a i brže je i ekonomičnije. Ovim se čl. 18.st.2. istovremeno usaglašava sa čl.5. Zakona po kome svako ima pravo da mu kopija dokumenta bude upućena poštom, faksom, elektronskom poštom ili na drugi način.

Uz čl. 4.i 5. – Izmene u članu 22. st.1. Zakona su terminološke prirode, poboljšavaju tekst zakona otklanjajući nelogičnost postojeće odredbe da se žalbeni rok od 15 dana od dana prijema rešenja odnosi i na situaciju kada tražilac izjavljuje žalbu zato što organ nije postupio po zahtevu niti nije doneo rešenje kojim se zahtev odbija. Dopuna stava 1. istog člana novom tačkom 6. omogućuje da se žalba izjavi i u drugim opravdanim situacijama koje nisu taksativno navedene u postojećim tačkama ovog stava, a čija potreba proističe iz dosadašnje prakse.

Brisanjem stava 2.i 3. u članu 22. Zakona, omogućava se zaštita pred Poverenikom, kao nezavisnim organom, prava na pristup informacijama od javnog značaja i kada se radi o šest najviših državnih organa, čime bi se obezbedilo jedinstvo pravnog sistema, brže i efikasnije ostvarivanje prava u ovim situacijama u kojima je do sada bila moguća isključivo sudska zaštita. U prilog predloženom rešenju je i to, što prema sadašnjem rešenju, ni institucija ombudsmana nije izuzeta, pa nema opravdanja da to budu ni šest državnih organa nabrojanih u čl.22.st.2. Zakona.

Predloženom dopunom člana 24. precizirana su ovlašćenja Poverenika u postupku odlučivanja po žalbi tražioca informacija kada organ vlasti ne postupi po zahtevu ili kada postupi nakon izjavljene žalbe. Ova dopuna je rezultat dosadašnje prakse Poverenika kao drugostepenog organa i stavova Vrhovnog suda izraženih kroz donete presude.

Uz čl. 6. – Izmene u članu 25. Zakona su posledica izmena iz člana 6. ovog zakona.

Uz čl. 7.i 8. – Predloženim izmenama terminološki su usaglašeni čl. 27.i 28. Zakona i precizirana mogućnost pokretanja upravnog spora i protiv odluka Poverenika donetih u formi zaključka, a ne samo rešenja.

Takođe je na jasniji način regulisano pitanje izvršenja rešenja Poverenika, preciziranjem da Vlada Republike Srbije uređuje taj postupak i u slučaju potrebe, obezbeđuje izvršenje. Ova intervencija u Zakonu, treba da otkloni dosadašnji problem u vezi sa izvršenjem rešenja Poverenika, kada prvostepeni organ to ne učini dobrovoljno, a postupak izvršenja nije bio uređen.

Uz čl.9. – Predložena izmena da saglasnost na akte o radu službe Poverenika daje Administrativni odbor, umesto Narodne skupštine, omogućuje brži postupak davanja ove saglasnosti, uključujući i situacije, kada se vrši formalno usaglašavanje akata sa zakonom, bez suštinskih izmena, i izbegava situacija da se zbog preopterećenosti rada Narodne skupštine, na saglasnost čeka jako dugo, što parališe rad službe Poverenika.

Uz čl.10. – Dopunom odredbe člana 38. Zakona obezbeđuje se zaštita ovlašćenom licu u organu vlasti od odgovornosti u situaciji kada, omogućiti pristup informacijama radi otkrivanja korupcije ili druge nezakonite radnje, verujući u tačnost ili potpunost informacije. Ova odredba će ovlašćena lica za postupanje po zahtevima za pristup informacijama osloboditi straha od odgovornosti kada obelodane informaciju iza koje se krije korupcija ili neka druga nezakonita radnja, što treba da doprinese efikasnijem otkrivanju i borbi protiv korupcije u zemlji.

Uz čl.11. i 12. – Ovim odredbama preciziraju se postojeća ovlašćenja Poverenika u pogledu donošenja uputstva iz člana 40.Zakona, za izradu i objavljivanje informatora o radu državnih organa, kao i odredbe u pogledu sadržine izveštaja i roka u kome su organi dužni da dostave izveštaj Povereniku, koji nije bio propisan.

Uz čl.13. – Predloženom izmenom člana 45. da nadzor nad primenom Zakona vrši ministarstvo nadležno za poslove državne uprave, umesto ministarstva za poslove informisanja, je posledica postojeće situacije u kojoj ni posle tri godine od donošenja zakona, nadzor nad primenom zakona nije obezbeđen usled odsustva potrebnih kapaciteta nadležnog Ministarstva kulture. Osim toga, imajući u vidu da pravo na slobodan pristup informacijama od javnog značaja po sadržini zapravo predstavlja pravo na pristup dokumentima u posedu organa javne vlasti, tj. pristup službenim dokumentima, kako se u nekim međunarodnim dokumentima ovo pravo i naziva, te da se kroz ostvarivanje ovog prava zapravo vrši kontrola rada organa vlasti, to je logično da poslove nadzora nad primenom Zakona vrši upravna inspekcija u sastavu Ministarstva za državnu upravu i lokalnu samoupravu, koja inače vrši srodne poslove. Ista rešenja su zastupljena i u uporednom pravu. Obezbeđenje funkcije nadzora doprinelo bi kvalitetnijem ostvarivanju ovog prava.

Uz čl.14. – Predloženom izmenom postojećeg člana 46. Zakona, poboljšane su oredbe o prekršajnoj odgovornosti, usaglašene sa napred predloženim izmenama i istovremeno povećan donji iznos novčane kazne za prekršaj sa 5.000 na 10.000 dinara.

Uz čl.15. – Radi se o izmeni radi terminološke usaglašenosti postojećih izraza u tekstu Zakona koja istovremeno otklanja nejasnoću u pogledu načina određivanja ovlašćenog lica za postupanje po zahtevu tražioca.

Uz čl.16. – Predloženom odredbom je na eksplicitan način u skladu sa međunarodnim dokumentima uređen način postupanja organa u slučaju da su odredbe drugog zakona u pogledu ostvarivanja prava pristupa informacijama od javnog značaja u suprotnosti sa Zakonom o slobodnom pristupu informacija od javnog značaja, čime se otklanjaju dileme po tom pitanju koje nisu retke, obzirom na prisutnu nekonzistentnost našeg pravnog sistema po ovom pitanju, posebno kada se radi o propisima koji su ranije doneti.

Uz čl.17.-19. – Članom 17. se vrši prenumeracija članova zbog dodavanja novog člana ovim zakonom, članom 18. se ovlašćuje Zakonodavni odbor Narodne skupštine da utvrdi prečišćen tekst Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja, obzirom da su ovo druge po redu izmene zakona, a članom 19. se određuje da ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije.“

IV.SREDSTVA ZA SPROVOĐENJE ZAKONA

Za sprovođenje ovog zakona nije potrebno obezbeđivati posebna sredstava iz budžeta.

V. RAZLOG ZA DONOŠENJE ZAKONA PO HITNOM POSTUPKU

Predlaže se da se zakon usvoji po hitnom postupku kako bi se obezbedili neophodni uslovi za puno ostvarivanje ustavnog prava građana i drugih lica na slobodan pristup informacijama od javno značaja, kao efikasnog mehanizma za otkrivanje i borbu protiv korupcije, u skladu sa opredeljenjem države i zahtevima međunarodne zajednice.